

NORDISKA
SKÄRGÅRDSSAMARBETET
SVERIGE • ÅLAND • FINLAND

VERKSAMHETSPLAN 2019

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN:

Samarbetet ska lyfta fram nyttan av det nordiska gränsregionala samarbetet i berörda skärgårdar och medverka till utveckling genom nätverkande, seminarier och andra möten, både egna och deltagande i andras evenemang.

Nordiska skärgårdssamarbetets fokusområden:

- initierar och är med om att genomföra gränsöverskridande samarbetsprojekt som rör skärgårdens villkor inom ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet
- stöder och utvecklar gränsöverskridande dialoger och samarbeten mellan flera olika slags parter t ex företagare, intresseorganisationer, kommuner, regioner och akademi
- finner finansieringsmöjligheter för insatser i skärgården
- kommunicerar och informerar om skärgårdens villkor och utveckling
- Skärgårdssamarbetet är också en gränsregional kommitté.

Godkänd av Styrelsen 7.3.2019
Fastställd av Rådet . 4.4.2019

1. BAKGRUND OCH GEOGRAFISK OMFATTNING

Nordiska skärgårdssamarbetet (NSS) sammanbinder skärgårdsregionerna mellan Finland, Åland och Sverige och arbetar för att skärgårdens specifika förutsättningar kan utvecklas på ett hållbart sätt till nytta både för fast bosatta, deltidsboende och besökare.

Skärgårdssamarbetet inleddes år 1978.

NSS:s verksamhetsområde omfattar i dag Stockholms, Östergötlands, Sörmlands och Uppsala läns skärgårdar, Åland med skärgårdskommuner samt skärgårdarna i landskapen Egentliga Finland, Nyland och Kymmenedalen.

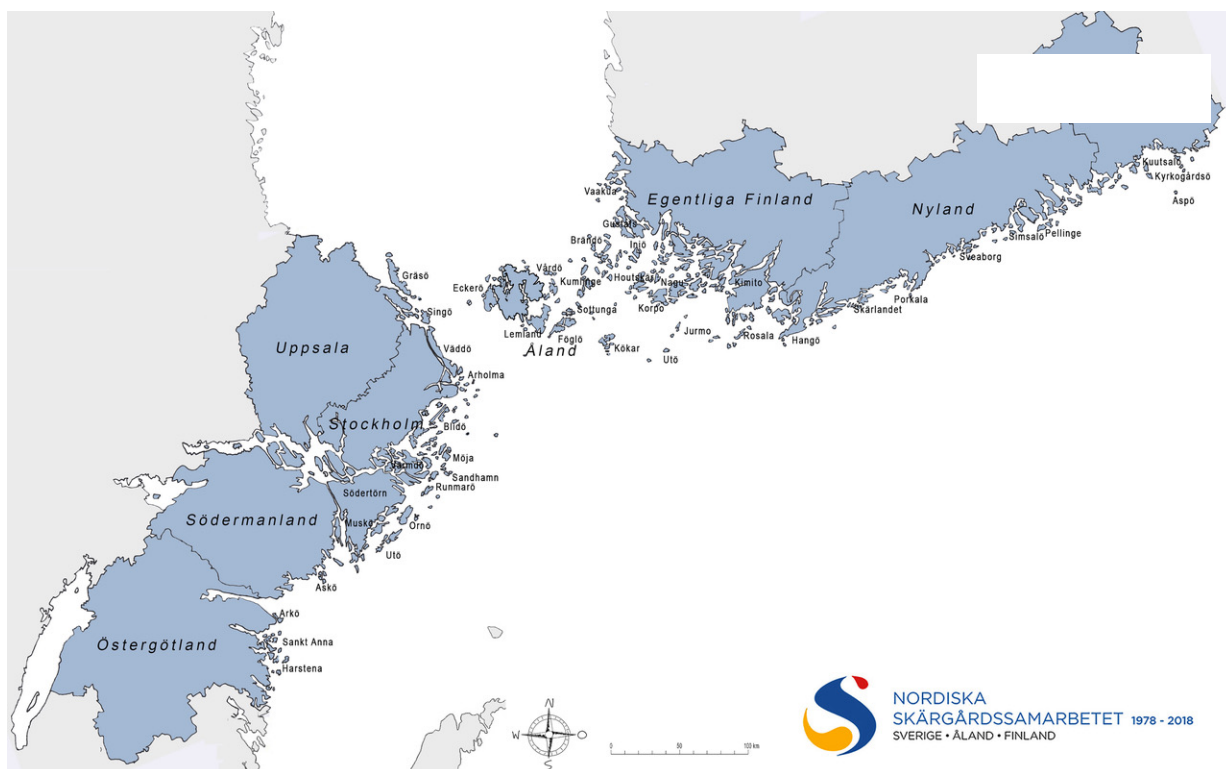

Bild 1: Karta över Nordiska skärgårdssamarbetets verksamhetsområde. C.Pleijel. 2018.

2. UPPDRAGET SOM GRÄNSKOMMITTÉ

I det nordiska regionalpolitiska samarbetsprogrammet 2017–2020 slår Nordiska ministerrådet (NMR) fast mål och syfte med de nordiska gränskommittéerna: Målet för NMR:s engagemang i gränsregionalt samarbete är att:

- ta tillvara möjligheter och undanröja de hinder som nationsgränser skapar för funktionellt sammanhållna gränsregioner.
- främja utveckling, innovation och tillväxt i de nordiska gränsregionerna.

Utdrag från samarbetsprogrammet 2017–2020:

Gränskommittéerna är medlemsorganisationer som samlar lokala och regionala aktörer som verkar för att främja utvecklingen i gränsregionerna i Norden. Den lokala och regionala förankringen av samarbetet är central och har bidragit till att verksamheten är livskraftig och fortsätter att utvecklas. NMR är en av många finansiärer av det gränsregionala samarbetet och skapar en viktig långsiktig plattform för gränskommittéernas verksamhet.

De nordiska gränskommittéerna har en allt viktigare uppgift då det gäller samarbetet över gränser och utveckling av landsbygden och skärgårdsområden. Genom medlemskapet i de s.k. LOTS-grupperna har NSS en dialog mellan de övriga områdena. Utöver ett större nätverk ökar kapaciteten inom synlighet, utbyte av fungerande utvecklingsmodeller inom de flesta sektorer samt möjlighet till gemensamma projekt.

De nordiska gränskommittéerna är, tillsammans med NORA (Färöarna, Grönland, Island och Kustnorge), en vital del av det nordiska gränsregionala samarbetet. Ministerrådet för näringsliv, energi och regionalpolitik avser att fortsatt bidra till gränsregionalt samarbete i Norden. I syfte att konkretisera de målsättningar som NMR satt för det gränsregionala samarbetet ska en nordisk gränsregional strategi tas fram inom ramen för samarbetsprogrammet 2017–2020. Strategin ska bidra till att utveckla ministerrådets arbete i gränsregionerna och tydliggöra gränskommittéernas bidrag till det nordiska samarbetet och genomförandet av samarbetsprogrammet.

3. RIKTLINJER FÖR NSS:s VERKSAMHET 2019

NSS:s ändamål är att fungera som samarbetsorgan mellan myndigheter och organisationer och lyfta frågor av gemensamt intresse där samverkan över gränserna tillför extra värden.

Formerna kan variera och innefattar att arrangera och medverka vid seminarier, konferenser och andra möten för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, att medverka till aktiva nätverk och samarbeten samt att uppmuntra projekt och stimulera nytänkande.

NSS verkar genom att:

- lyfta ett fåtal teman åt gången, där NSS kan göra skillnad
- utveckla och stärka samverkan mellan skärgårdsaktörer i de olika länderna, bland annat genom att initiera, planera och koordinera konkreta samarbetsprojekt
- aktivt ge råd om de finansieringsmöjligheter genom EU:s fonder och program och på annat vis stödja förverkligandet av projekt
- arbeta i enlighet med NMR:s samarbetsprogram och ämbetsmannakommitténs rekommendationer samt delta i NMR-sekretariatets arrangemang för gränskommittéer

NSS gör detta genom att:

- anordna och delta i seminarier och konferenser

- driva NSS:s webbplats, publicera nyhetsbrev och på andra vis lyfta viktiga frågor
- stimulera till och understöda gränsöverskridande projekt och nätverk
- undersöka finansieringsalternativ för projekt NSS medverkar, t.ex. skolnätverket, besöksnäring och näringslivsutveckling
- bedriva omvärldsbevakning
- samarbeta med aktörer som bidrar till att synliggöra skärgårdsfrågor
- delta i årets Gränsregionala Forum och på annat vis ta del av NMR:s verksamhet

NSS har en samarbetschef, Annastina Sarlin, anställd på 100 %.

NSS:s verksamhet år 2019 finansieras genom parternas medlemsavgifter, 2019 budgeterade till € 70,000, och genom NMR:s basfinansiering för gränskommittéer om 453.000 DKK (ca € 60.700).

4. VERKSAMHET

4.1.Spridning av projektresultat

Projektet **”Hemma i skärgården”** består av en utställning, en rapport om differenser av tillämpning av markanvändnings- och byggnadslagen. Utställningen skall ambulerar inom NSS verksamhetsområde. De kommuner eller städer som är intresserade av utställningen står för de kostnader en transport, lokaltider och andra utgifter som uppkommer. I samband med utställningen presenterar AS projektresultat, gärna i samband med kommunfullmäktigemöten eller motsvarande sammankomster. Om utställningen och rapporten och NSS verksamhet publiceras pressmeddelande och detta i nära samarbete med de medlemsorganisationer som det berör.

Rapporten **”Migrationsrörelser i skärgården”** presenteras även i samband med projektet **”Hemma i skärgården”**. AS kommer även att aktivt besöka orter och delge information åt beslutsfattare, intresseorganisationer och motsvarande. En ny kommunikationsplan är stöd för spridningen av materialet.

NSS är associated partner i pågående Interreg projekt, St Olof waterways, Smart Marinas.

4.2 Nya projekt

4.2.1 Cirkular water challenge

KTH har initierat ett projekt som kommer att analysera öars geomorfologi, vattenresurser och vattenförbrukning samt hantering av avloppsvatten. Syftet är att kartera tillgångar och nyttjande av vatten och på basen av fakta erbjuda förslag hur man kan förbättra teknik och minska förbrukning, förbättra vattenkvaliteten, minska av-vatten och nyttja regnvatten. NSS är delfinansiär i projektet.

NSS roll och ansvar är att fungera som kontaktperson (Finland) mellan projektpartners och studenter som genomför analysen, sprida och delge resultat och medverka i synlighet av projektet även under arbetets gång.

4.2.2 Skärgårdsskolor

NSS fortsätter tillsammans med Skärgårdarnas Riksförbund att ta fram finansiering för ett projekt som skulle skapa ett nätverk av skärgårdsskolor. Syftet med projektet är att skapa ett nätverk både för pedagoger och elever i skärgården. Nätverket befrämjar utbytet av erfarenheter och modeller (fjärrundervisning, skärgårdspedagogik) samt förbättra synligheten av skärgårdsskolor och dess fördelar. Skolverksamheten kan ses som ett marknadsföringsplåster för skärgårdskommuner.

4.2.3 Central Baltic Interreg projekt och övriga projektfinansieringsprogram

Inför den kommande finansieringsperioden av Central Baltic Interreg undersöker NSS behovet av ett projekt som skulle utveckla och förbättra förutsättningarna för besöksnäringen eller något annat relevant, inom NSS verksamhetsområde. Genom att jämföra tidigare projekts resultat, beakta pågående projekt och nya ansökningar kan man lyfta fram de utvecklingsbehov som finns inom näringen. NSS kontaktar intressenter och bland dessa, om en ansökan är realistisk, utses även en lead partner. NSS har inte avsikt att ta del i finansieringen av ett sådant projekt.

4.3 Seminarier

NSS arrangerar i Stockholm i medlet av maj seminariet ”**Östersjöns interna fosforbelastning - Från ord till handling för återställande av den ekologiska balansen**”. Ytan av dött botten i Östersjön har ökat och den interna belastningen är av sådan kaliber att man anser att Östersjön inte har kapacitet att återställa balansen, trots att saltvattenpulser skulle ske regelbundet. Flödet av havsvatten som tränger in mot kusten är ofta flera gånger större än avrinningen av sötvatten. Situationen där den interna belastningen förstärks medför att effekten av fortsatta landbaserade åtgärder inte kan slå igenom då den interna fosfor i stora mängder kan tränga in i kustområdena och skapa kraftiga algblomningar även i framtiden om inget görs för att eliminera denna källa.

Under våren 2018 färdigställdes en rapport från Finlands miljöministerium där problematiken med den interna belastningen diskuterades och möjliga åtgärder att binda fosfor till sedimentet genom tillförsel av syre till djupvattnet.

Sedan rapporten publicerades har tankearbetet med att komma till miljö- och kostnadsmässigt godtagbara lösningar fortsatt. Det är organisatörernas förhoppning att deltagarna i detta seminarium blir väl informerade om senaste tekniska lösningar och kan bidra med konstruktiva tankar som väggkost vid det fortsatta arbetet att producera ett konkret förslag hur gå vidare från ord till handling.

Skärgårdskvinnoseminariet

Det bor fler män än kvinnor i skärgården och behovet finns att stärka kvinnors gränsregionala nätverk för utbyte, stöd och inspiration. NSS stöder sedan ett antal år det årliga nordiska skärgårdskvinnoseminariet. Seminariet brukar samla 50–100 deltagare från skärgårdsregionerna inklusive deltagare från Estland. Årets kvinnoseminarium arrangeras på Dagö i Estland 27–29.9.

5 KOMMUNIKATION

NSS ska lyfta fram och driva aktuella skärgårdsfrågor där samarbetet kan göra skillnad, ett fåtal åt gången med hänsyn till NSS:s begränsade resurser.

NSS ska arbeta och visa upp sig med målsättningen att bli känd som en unik, samlande och nyttig aktör för skärgårdens hållbara utveckling. Under år 2019 är kommunikation och synlighet en av de viktigaste uppgifterna. Synligheten och kommunikationen kommer att förbättras genom:

- en ny hemsida som har en bättre struktur (anpassad för mobiltelefoner) och innehållsmässigt tydlig och mer logiskt upplägg
- en kommunikationsstrategi, som bidrar till ett mer systematiskt och målinriktad informationsspridning (målgrupper, epostlistor, kontakter till media, kontakter till medlemsorganisationer)
- Informera om aktualiteter genom NSS:s Facebook-sida. Ett ökande antal följare av sidan stärker synlighet och kännedom om NSS.
- Skriva artiklar eller på annat sätt bli exponerade i tidskriften "Skärgård", "Skärgården", "Vi skärgårdsbor" och andra publikationer.
- Anordna presstillfällen och tillsammans med medlemsorganisationer målmedvetet och kontinuerligt lyfta fram NSS:s verksamhet och aktualiteter.
- Informera om NSS:s verksamhet till Hallo Norden, Föreningen Norden och andra gränsöverskridande organisationer.
- Publicera elektroniskt nyhetsbrev 1–2 gånger/termin

6 INTERNT

- Arrangera 1–2 studiebesök/år i anslutning till styrelsemöten i medlemsregionerna. För att lära känna varandras skärgårdar cirkulerar styrelsemötena mellan de NSS:s medlemsregioner.
- I samband med styrelsemöten invitera sakkunniga då så är motiverat för att presentera aktuell sakfråga.
- Vid det årliga rådsmötet engagera rådsledamöterna i en aktiv dialog om verksamhetens inriktning och kommande insatser, baserad bland annat på uppföljning av föregående årsverksamhet. Rådsmedlemmarna är ett nätverk i sig och en viktig kanal för informationsutbyte.

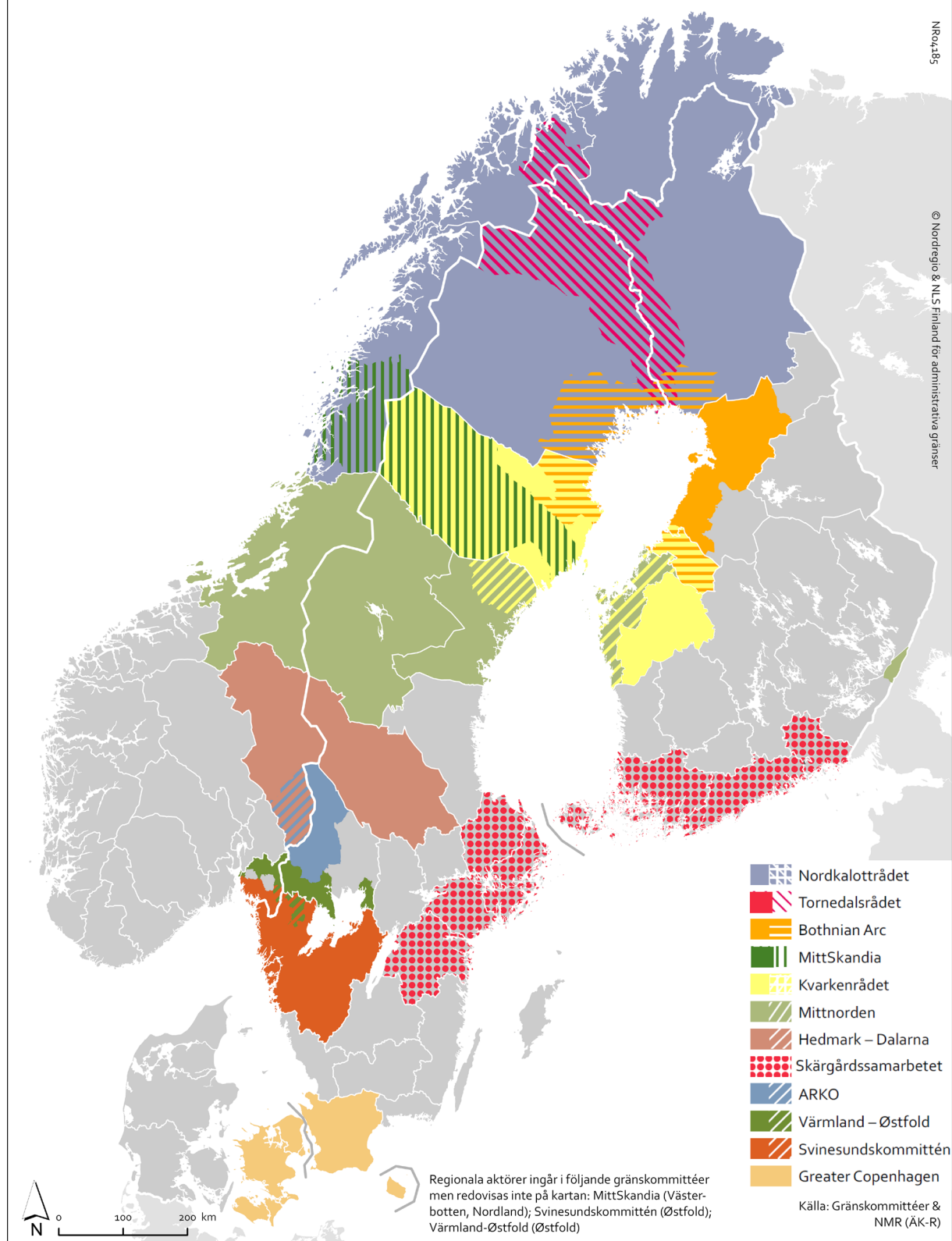

Bild 2. Karta över gränskommittéerna. Nordregios kartmaterial 2018.